

A n e t r æ e t

Nr.2 / juni 2016

ISSN: 1603 – 0281

Bornholms Slægts- og Lokalhistoriske Forening

Indhold

Side 3

- Hjælp søges,
- Referat,

Side 5

- Lund Turen,

Side 8

- På jagt i kilderne,

Side 15

- Konkurrencen,

Side 16

- Nyhed siden sidst,

Side 18

- Bestyrelsen,

Side 19

- Bustur/Sommerudflugt,

Bagsiden

- Åbnings tider Ø-arkivet,
- Deadline Anetræet,

Kære medlemmer!

Hurra nu er sommeren over os, det er tid til afslapning samt grill, nu skal det ikke blive til et blad om sommer- og madopskrifter, men et for slægtsforskere og lokalhistorikere.

Det er dejligt at se at der bliver lagt mere og mere på arkivalieonline selv om den ikke er blevet nemmere at finde rundt i, det gælder også Daisy, men vi lærer det vel engang hvis de så ikke har lavet det om igen.

For de slægtsforskere som har aner i København er der komme to super gode arkivalier på Københavns Stadsarkiv det kan i læse om her i bladet.

Husk busturen lørdag den 27. august 2016, se mere i bladet.

Det var alt fra formanden, hav' en god sommer allesammen.

Redaktør & Formand Hans Ressel

Dato	Program – Husk at sætte kryds i kalenderen
Lør. 27. aug. 2016	Bustur på Bornholm

Forsidebillede: Bustur den 9.april 2016

➤ Indtastnings hjælp Søges!

Jeg har i mange år indtastet oplysninger fra div. Arkivalier. Især skifteuddrag. Jeg begyndte for år siden, at indtaste Tilgang og Afgangliste fra Bornholmske Kirkebøgerne.

Men, jeg må indse, at jeg ikke kan klare dette alene. Da jeg også indtaster en masse andet til glæde for blsf.

Hvis jeg alene skal indtaste dette, så tager det for mig nok 6 – 7 år.

Jeg har indtastet Afgang – tilgang listerne fra: Allinge, Bodilsker, Christiansø, Gudhjem, Hasle, Ibsker, Klemensker.

Derudover har Tonni Jørgensen indtastet: Vestermarie.

Dette er PT. 32.000 indtastninger.

Jeg kunne rigtigt godt tænke mig, at der i denne forening, er en håndfuld personer der kunne tænke sig, at hjælpe med, at gøre dette arbejde færdigt. Hvis der bare er 20 personer af denne store forening, der er villige til dette. Så har vi omkring et ½ år indtastet alle de afgang, - tilgangslister på Bornholm.

Jeg opbygger et Excel regneark som alle kan indtaste i. Eller hvis du har Access 2007 > vil du kunne også få denne mulighed. Regneark / Tabel vil blive som det tidligere indtastet, det skulle gerne indsættes i en samlet base.

En indtaster manual vil medfølge, samt hotline til mig.

Ønsker du som medlem, at hjælpe med denne indtastning: Mail: jgc@byholmvej3.dk eller Hans Ressel.

- - - - - 0 0 0 - - - - -

➤ Referater

Referat af generalforsamling i Bornholms Slægts- og Lokalhistoriske Forening

Lørdag den 12. marts 2016

1. Dirigent blev Hans. V. Pedersen
2. Formandens beretning, Afdøde medlemmer blev mindet med 1 minuts stilhed.
Hvad skal bestyrelsen satse på, da der har været stor tilbagegang til foredrag.
Der har været 11 arrangementer, 10 foredrag og 1 bustur samt en mini-arkiv dag.

I 2015 fik foreningen 37 nye medlemmer og 68 medlemmer er udmeldt af foreningen eller er døde, så i dag er der 754 medlemmer.

Anetræet udgives 4 gange om året i ca. 650 eksemplarer, hvis man modtager det elektronisk så sparer foreningen portoudgifterne.

Der mangler en webmaster, da Philip ønsker at slutte. Der arbejdes på at få en ny hjemmeside.

Camilla Luise Dahl har udarbejdet et hæfte med hjælp til at læse gotisk, dette samt nogle andre gode værktøjer bliver samlet i et hæfte til medlemmerne af foreningen.

Beretningen blev godkendt.

3. Kassereren fremlagde regnskabet, som blev godkendt.

4. Der var ingen indkomne forslag så punktet udgik.

5. Fastsættelse af kontingent, uændret kontingent.

6. Valg af bestyrelse:

Tonni Jørgensen, kasserer, genvalgt
Fie Ellebye, sekretær, genvalgt

Susanne Ressel, bestyrelsesmedlem, genvalgt

Jack Funch, 2. suppleant, genvalgt

7. Valg af revisor og revisorsuppleant

Erling Vagn Andersen, revisor, genvalgt.

Christian Dahl, revisorsuppleant, genvalgt.

8. Eventuelt

Jens Aagesen meldte sig til at hjælpe med hjemmesiden, ligesom han sagde stor tak til foreningen fordi man føler sig velkommen og roste, at der var gratis kaffe og kage til arrangementerne.

En snak om retningslinjer for æresmedlemmer og slægtsforsker testamente.

Bestyrelsen kommer med nyt forslag til næste generalforsamling.

Efter kaffe og kage holdt Lillian Hjorth et foredrag om Bornholms Højskole.

- - - - - 0 0 0 - - - - -

Du har stadig mulighed for at købe hæftet om: "Den spanske Syge"

med undertitlen: "Pandemien 1918 - 1920, der kostede 197 bornholmere livet" - af Niels Pedersen.

Hæftet koster 98 kr.

+ forsendelse 35 kr.

Du kan bestille det hos kassereren på:

ks@bslf.dk

- - - - - 0 0 0 - - - - -

➤ Turen gik til Lund.

9 april 2016. Vi mødtes kl. 5.45 ved biblioteket, hvor vi blev samlet op af Jan Oles busselskab. Vi fik morgenmad på Færgeren.

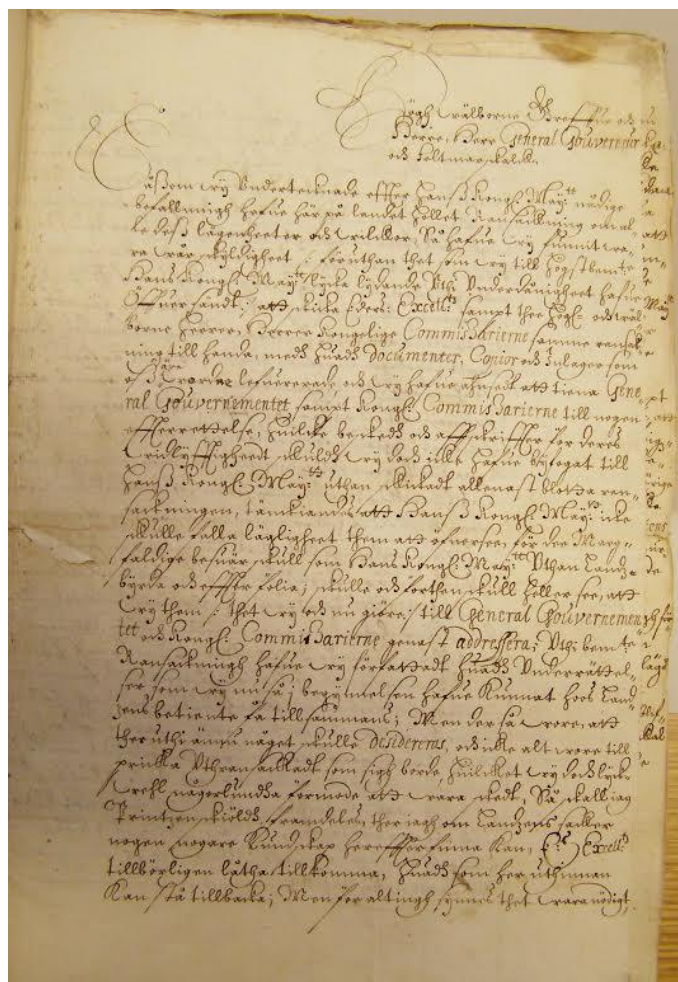
Første stop i Sverige var i Dalby ved Helligkors Kirken. Kirken er den ældste af Nordens stenkirker, som er i brug. Kirkens døbefont er fra ca. 1150.

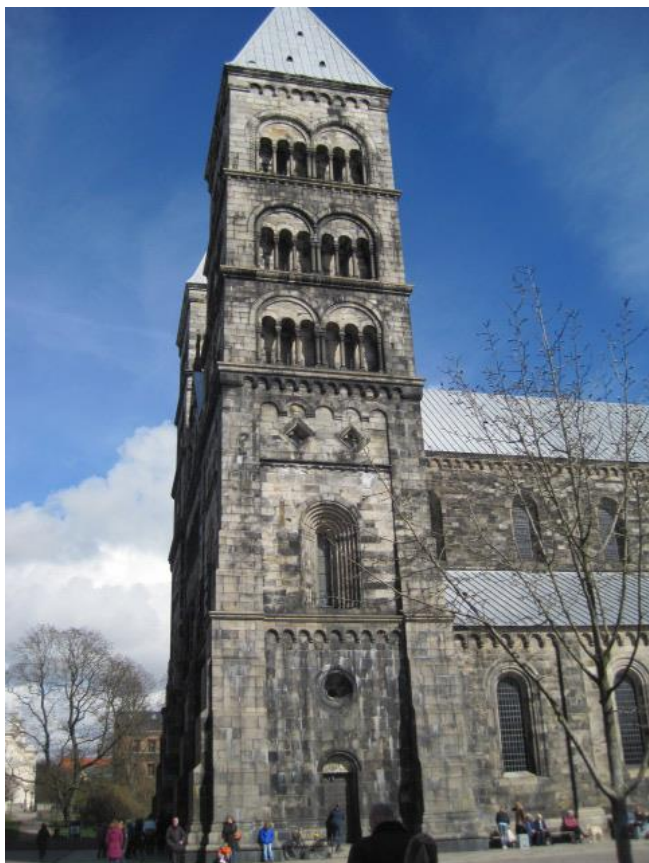
Alteropsatsen og bænkeindretningen kom til i 1758, og prædikestolen er fra 1705. De 2 korstole er fra 1400-tallet.

Den hvide bygning nord for kirken er fra 1400-tallet og tilhørte det i 1100-tallet grundlagte Augustinerkloster. Der er begravet en del Bornholmere på kirkegården. En velbevaret kirke som bruges i dag.

Der efter kørte vi til Arkivcentrum Syd, i Lund. Hvor vi fik et foredrag om arkivet, de havde gjort meget ud af det. Der efter fik vi en rundvisning, hvor de havde lagt noget materiale frem til os om Bornholm, blandt andet om Johan Prinzen Sköld, 9 oktober 1658 på Hammershus, som vi kunne læse.

Der spiste vi vores medbragte madpakker.

Så kørte vi videre til Lund Domkirke. Hvor vi blev delt i 2 hold, med hver vores guide. Der fik vi en rundvisning og fortælling om Domkirken og dens inventar. Blandt andet krypten og klokkespillet. Det virker den dag i dag.

Der efter kørte vi til Bosjøkloster på halvøen i Ringsjøn. Hvor vi drak kaffe

og fik nogle dejlige kager til. Vi kunne ikke finde Jan Ole så han fik ikke noget kaffe.

Der fik vi en fantastisk rundvisning inde i klosteret og ude i parken, af datteren vis far som ejer klosteret.

Det er familien Bonde som ejer det i dag, de har danske aner. 1908 erhvervede grev Philip Bonde og hans hustru grevinde Anna Bonde ejendommen. Deres søn grev Carl-Philip Bonde overtog ejendommen i 1947. sammen med sin hustru grevinde Ellen Bonde åbnede de i 1962 Bosjøkloster for besøgende. Deres yngste søn grev Thord Bonde forvalter og ejer, siden 1969, sammen med sin familie Bosjøkloster. De har deres eget våbenskjold. Familien

har gravsteder ude på den store plæne ved klosterkirken.

Det vides ikke hvornår klosteret blev opført. Man mener det var i 1080'erne, Benediktinerne begyndte at opføre sit nonnekloster ved Ringsjøen. Klosteret nonner ligger begravet ved siden af klosterkirken.

I parken står det tusindårige egetræ, det er værd at besøge, der er et stort hul i stammen, så det er et under, at det ikke er væltet.

Så tog vi turen til Rørås bya kro og der fik vi vores aftensmad, det bestod af pyt i pande med spejlæg og rødbeder. Godt mætte på oplevelser og i maven, kørte Jan Ole os til Færgen så vi kunne

komme hjem. Så fik vi kaffe og kage på Færgen.

Det var en fantastisk dag og tur med solskin, og en god chauffør.

Tusind tak for turen.

Lene Rasmussen.

- - - - 0 0 0 - - - -

Lille Per står foran en rulletrappe og stirrer på det rullende gelænder.

- "Noget galt", spørger en venlig mand.

- "Nej, jeg venter bare på, at mit tyggegummi kommer tilbage..."

➤ På jagt i kilderne!

Af Jesper Vang Hansen

Artikel offentliggjort i Journalen, Nr. 5, December 1995 og Anetræet nr. 3&4

Slægtsforskerens mest benyttede kilder er kirkebøger, folketællinger og skifter. For at skildre en persons livsforløb må man nødvendigvis også søge i andre kildegrupper. Denne artikel handler om min tip-tip-tip-tip-tip-oldefar og om hvilke kilder jeg måtte op-søge, for at afsløre momenter af hans mærkværdige historie.

Handelsskibenes vej til Østersøens byer gik tæt forbi Bornholms kyster. Et pludseligt opstået uvejr bevirkede, at mange skibe aldrig nåede deres bestemmelsessted, men i stedet forliste på Bornholms kyster. En ulykkelig hændelse for skibenes besætning og ejer, men ofte en god forretning for dem, der ejede stranden, og for dem der bjærgede strandingsgodset. Bjærgelønnen var i begyndelsen af 1700-tallet 1/3-del af skibets og lastens værdi.

Mange eksotiske varer fandt på den måde vej til bornholmernes hjem og kunne i visse tilfælde vende op og ned på folks tilværelse. Et hollandsk skibs stranding i 1744 betød f. eks. at en helt ny produktion på øen. Skibet medførte

nemlig 5 engelske standure, som på den efterfølgende auktion blev købt af nogle dygtige bornholmske håndværkere, der kopierede dem. Dette blev starten på fremstillingen af de kendte bornholmerure. I 1720 strandede et andet hollandsk skib, som i samtiden uden tvivl var et større samtaleemne end strandingen i 1744. Lasten bestod nemlig af fransk cognac i kolossale mængder nok til at forsyne hver eneste voksen bornholmer med en flaske.

Nysgerrigheden for at afdække enkeltheder om denne eksotiske hændelse fik mig til at dykke ned i arkiver, som jeg tidligere ikke havde været i.

Men desværre viste det sig, at der var mange kildemæssige problemer.

Mange vigtige arkiver er ikke bevarede, og de der eksisterer er ikke særligt meddelsomme. En appelsag f.eks. i Landsretten spildte ikke papir på at gengive hændelsesforløbet, hvis den allerede var gengivet i herredstingsprotokolen. Søndre Herreds Tingprotokol er desværre kun bevaret fra slutningen af 1722, kun nogle måneder efter, at strandingen er rets behandlet.

Det har derfor været nødvendigt, at sammenholde brudstykker fra forskellige andre arkiver, hvilket så til gengæld medførte, at andet end strandings-historien kom frem.

Min interessante forfader er Edvard Olufsen Sonne, f. 1667, død 1727. Han blev gårdmand på 28. selvejergård Store Loftsgård i Aaker ved at gifte sig den 6. Februar 1688 med gårdmands-enken Karen Henningsdatter Bohn, datter af H. K. Bohn, Rådmand i Rønne. Karen Bohn døde i 1708 og Edvard Sonne giftede sig anden gang i 1709 med Karen Kofoed. I 1699 blev han til-lige besidder af nabogården, den 29. selvejergård.

Sporet begynder i skifteprotokollen(1) . Modsat så mange andre skifter var dette fattigt på indbo og avlsredska-ber. Stervboet var bogstavelig talt rib-bet for værdier og der var ingen direk-te forklaringer. Til gengæld stod det klart, at den afdøde person var interes-sant. Henvisninger til herreds og lands-retten fortalte, at manden ikke havde holdt sig tilbage for at slæbe sine mod-standere i retten, hvis han mente sig uretmæssigt behandlet. Hans efter-ladte enke fik sin sag for, hvis hun skulle redde sig ud af en alvorlig øko-nomisk knibe.

Han kaldtes i skiftet for "leutnant over kavaleriet ved rytteriet", altså den af-delning af militæret, som bestod af gårdmændenes heste og ryttere. En leutnant var ikke en høj rang, men titu-leredes dog som "Edle" Hr. Leutnant og han var - på Bornholm - og i sin samtid ikke hvem som helst.

Arvinger var først og fremmest den sa-lige mands "Kjæreste"(2), Karen Hans-datter Kofoed. Fra det første ægteskab skulle en datter arve, og fra det andet ægteskab var der tre sønner. Enken op-lyste, at en kaptajn Schor havde gjort udlæg i boet efter en landstingsdom. Imedens Sonne lå på sit yderste og hu-struen Karen var borte, havde Schor fjernet ting fra stuen og køkkenet, brudt igennem vindue til herbergshu-set, og fjernet mange ting uden nogen øvrighedspersons medvirken.

Enken antydede altså, at der uretmæs-sigt var fjernet ting. F. eks. fjernedes den indmurede kobberkedel. I Born-holms Landstings justitsprotokol (fol. 247) den 16. Maj 1725 kan læses, at kap-tajn Ancher Anthony Schor(3) havde fået medhold i, at Sonne skyldte ham i alt 645 sld. 3 mk og 13 sk. Gæl-den stammede fra hans far, amtsskri-ver Schor, og der var udstedt pante-breve så tidligt som i 1707, 1713 og 1714. Landstinget havde givet Schor myndighed til at tage pantet i brug på Sonnes 2 gårde nr. 28 + 29 i Aaker sogn.

Landstingsdommen oplyser ikke om det var en offentlig gæld til amtsskriver Schor, eller om det var en privat gæld, såsom en arv, som var tilfaldet kaptajn Schors hustru. Hun var nemlig datter af pastor Herman Sode i Nylars og var så-ledes i slægt med Edvard Sonne.

Schor kunne med en vis rettighed udtage værdier af boet, men næppe uden øvrighedens registrering. Enken synes ikke at have tabt modet, hun mente derimod at Schor skyldte boet penge, fordi 4 heste, 4 køer og en stud havde været opstaldet på gården, og at hun var berettiget til betaling for at have dyrene på stald. 2 dyr var døde og enken ville ikke være ansvarlig herfor. Sagen blev henvist til "lands lov og ret" - altså til domstolen.

Til gårdens få værdier hørte "regningspenge", som Amtstuen skyldte Sonne for årene 1718, 1719 og 1721 med hver 9 rdl., samt 1723 med 3 rdl. i alt 30 rdl. Hvad disse regningspenge er for noget, ved jeg ikke, men måske er det salæret, som han modtog som leutnant ved rytteriet eller salær som sandemand(4) for både Aaker og Pedersker sogne. At være sandemand for to sogne er et særsyn på øen, men lige netop i denne periode fandtes der flere dobbeltbesættelser. I Rentekammerets dokumenter(5) findes mange breve omkring en sandemandssag fra 1707-08, hvor Amtmand Valdemar Retz havde afsat to kaptajner fra deres sandemandshverv med den begrundelse, at de ikke samtidigt kunne varetage to opgaver tilfredsstillende nok. Den ene Kaptajn havde to sogne, nemlig Østermarie og Ibsker.

Tre nye sandemænd blev udnævnt af amtmanden, men de fik kun lov til at varetage deres job i et år. Kaptajnerne klagede til Kongen (Rentekammeret) med argumenter om, at de mente, at de let kunne forvalte de to offentlige erhverv godt nok, og at det i de sidste år havde været kotume, at folk med militær rang havde sandemandsjobbet ved siden af deres militære opgaver, hvilket i sin tid nærmest kun bestod i at eksercere på kirkestævnerne om søndagen. Dobbeltsogne var heller ikke ukendte, og der nævntes to eksempler: Edvard Sonne i Aaker og Pedersker og Christopher Olsen i Poulsker og Bodilsker. Kongen gav klagerne medhold, og amtmanden fik pålæg om at genindsætte de to kaptajner fra virkning fra april 1708. Den enevældige Konge foretrak loyale embedsfolk ude i lokalsamfundet, som ville konfirmere centraladministrationens ordre og henstillinger. Den bornholmske uvillighed til at acceptere ordrer fra København viste sig også i denne sag. I Østermarie underskrev de største gårdmænd en skrivelse om, at de ønskede lokale sandemænd, der kun forvaltede det selv samme sogn, som de var bosiddende i. En anden ordning ville være imod bornholmsk sædvane. Bornholmerne ønskede ikke at fremmede i embeder, og selv en mand fra nabosognet var for dem fremmed.

Gårdmændenes initiativ lykkedes; kaptajnerne blev atter sat fra hvervet. 20 år efter fandtes der ikke flere dobbeltsognestillinger, og alle sandemænd var bosiddende i sognet. Edvard Sonne var altså fremmed sandemand i Pedersker og blev måske af gårdmændene betragtet som systemets mand. Han beholdte de 2 sogne, i hvert fald, til 1713.

Den mest interessante oplysning bringes i slutningen af skiftet. Enken havde en bror ved navn Hans Hansen Kofoed, som den 3. marts 1727 betalte den anseelige sum på 421 rigsdaler til Tolder Topp for en portion fransk brændevin(6), som var bjærget af Edvard Olufsen Sonne. Hans Hansen Kofoed havde til gengæld fået vandmøllen og de 4 huse, der lå på den 28. sg. grund. Den franske brændevin må Edvard Sonne have solgt inden toldsætterne var fastsat, da flere købere stadig skyldte boet for et antal ankre.

Et anker fransk brændevin udløste told for i alt 5 rigsdaler og 14½ sk. Da Tolder Topp indkasserede i alt 432 rigsdaler, må Edvard Sonne have bjærget mindst 81½ anker cognac(7). Senere skulle det vise sig, at bjergelønnen i alt var på 120 ankre, dvs ca. 4524 liter cognac eller mere end 6000 flasker! . Selve bjærgningen må have gået lystigt for sig. I Pedersker kirkebog kan man udfor den 30. Marts 1720 læse, at Lars Nielsen fra

Krampegården begravedes med øvrighedens billigelse, da "han drak sig til døde i fransk brændevin i Evart Olsens gård - fra vraget på 22 ejendom" (fejlagtigt for den 28.).

Boet havde penge tilgode hos flere cognacftagere, og det er interessant at se hvem det er: Sognepræsten i Aaker Adolph Ahn [1677-1727] havde fået 1 anker. En borger Jens Michelsen i Aakirkeby for 1 anker, 2 gårdmænd Peder Larsen i Aaker 1 anker og Hans Madsen, Aaker for 1 anker, Kaptajn Hammer, Aaker 1 anker, Sognepræsten i Poulsker Peder Katkjær (1680-1732) 1 anker og Brigadier og amtmand sal. von Bippen [1651-1722] skyldte for hele 6 ankre fransk brændevin.

Strandingen fandt sted i marts 1720, og der gik flere måneder inden centraladministrationen (Rentekammeret) hørte om strandingen, og den 8. oktober 1720(8) skrev de til Tolder Johan Topp, at han skulle indberette hændelsesforløbet omkring det hollandske skibs stranding på sognegrænsen mellem Aaker og Pedersker, og om hvordan han havde håndteret kongens retigheder til told for det franske brændevin. Tolder Topps tøver tilsyneladende med at indberette og først efter, at rentekammeret have bedt amtmand von Bippen at tage sig af sagen, kom tolderens rapport hen på foråret 1722. Amtmanden har også selv måtte afgive

skriftlig forklaring på sagen. Desværre findes i Rentekammeret kun afskrifterne af brevene til de bornholmske embedsmænd, og der er kun et eneste originalt brev om sagen bevaret i amtets arkiver.

Åbentbart havde Edvard Sonne sat sig på hele bjergegodset og havde raget uklar med sine bjergningskollegaer. Han ville ikke udlevere bjergeparterne til dem og blev derfor indstævnet for søndre herredsret af bl.a. fisker Peder Hansen fra Pedersker. Dommen fra 20. maj 1721, som kun kendes i referat i den senere landretsdom, gav Sonne medhold i, at da han hæftede for toldens betaling til kongen, kunne bjergeparten ikke udleveres, før tolden blev betalt til ham. Fiskeren og de øvrige bjergere ankede dommen til landsretten(9), der den 18. marts 1722 dømte Sonne til at udlevere bjergeparten. Landsretten mente, at Sonne først senere var blevet pålagt told for cognacen, og så burde det være en sag mellem bjergerne og tolderen at få ordnet told-mellemværendet.

Måske var det Sonnes ærekærhed, der fik ham til at føre sagen til højesteret, hvis dom den 26. december 1726(10) gav ham medhold. Det kan se ud, som om det også blev hans økonomiske ruin. Sonne fik afvist landsretsdommen, og det blev således herredstingets dom fra 1721 der stod ved magt. Derved fik han pålagt ansvaret for at al

told blev betalt til kongens kasse. Ved hans død nogle måneder senere resterede der toldindbetalinger for i alt godt 80 ankre; i alt en formue så stor, at man kunne erhverve sig en af de større gårde på Bornholm.

Fra landsretsprotokollen, rentekammerets kopibog og i højesteretsdommen kan man efterhånden sammensætte en strandingshistorie. Den må have fundet sted i slutningen af marts 1720 på sognegrænsen mellem Aaker og Pedersker sogn. Skibet må have været stort for at kunne rumme 3x120 ankre fransk brændevin. Den hollandske skibsreders navn var Arinad Buer. Hvor skibet var på vej hen blev ikke oplyst, men sandsynligvis til russiske zar Peter den Stores hof i Sankt Petersborg.

28 kreditorer henvendte sig til skifteretten. De fleste krav blev behændigt afvist af enken og hendes laugværge og henvist til "lov og ret". Gælden skal ikke opremses her, men blot nævnes, at han skyldte penge og materialer til et væld af mennesker, såsom løn til tjenestefolk, høsteløn til husmænd, for køb hos købmanden, gebyrer til byskriver og sågar 4 par pistoler og 5 carabingeværer til herredskaptajnen. Man kunne undre sig over, at Sonne har kunnet slippe godt fra at skylde penge væk i så mange år. I Landsrettens protokol kan man læse om domme, der pålægger Edvard Sonne at betale

gældsposter tilbage. Sonne havde tilsyneladende i mange år undladt at betale sine kreditorer. Men selv om boets totalværdi endte på minus 185 sld. fik den afdøde mand, trods alt, en for bornholmske bønder værdig begravelse, som kostede 30 sld.

En nærliggende spørgsmål er så, hvorfor Edvard Olufsen Sonne ved sin død var så forarmet. Om hans udskejlser i livsførelsen kan man sjældent gøre sig håb om at finde kilder til. Og dog. I Bornholmske Samlinger(11) nævnes en sag mellem Sonne og Aakerpræsten Claus Lyng. De havde gennem flere år strides og konflikten kunne ikke løses på øen, men blev pådømt på det årlige landemode i Roskilde i 1717. Landemodetprotokollen(12) er bevaret og i den kan man læse følgende: Imellem Lieutenant Edvard Olsen Sonne fra Bornholm og Hr. Claus Lyng sammesteds sognepræst til Aakirkes menighed, angående at hr. Claus Lyng har nægtet at antage citanten til herrens bord, hvilken sag var indstiftet til Dionysii landemode 1716. Men blev ej foretaget, såsom stevningen hos vedkommende, i henseende til mangel at befordre den, ej da i rette tider var bleven forkyndt, hvoraf ingen af parterne mødte.

På lieutenant Edwards vegne mødte tillige med ham selv Niels Carsbøll, på Hr. Hans Lyngs vegne mødte Jens Bietorph tillige med præstens hustru Dortha

Plum. Såsom Hr. Claus Lyng Sognepræst til Aakjær menighed på Bornholm har ej alene uden ringeste lovlig årsag afvist citanten lieutenant Edvard Olufsen Sonne fra Skriftestolen, og ikke villet annamme hannem til skriftemål og herrens nadver, som ses af præstevidnet indført i acten pag. 4 et seqv.: Men endog, efter acten pag. 50, såvel som pag. 91, sagt at han burde stå åbenbar skiftemål, eller udelukkes fra herrens nadver, thi han har erklæret sig ved ed, at han ej med vilje, men af glemsomhed havde forsømt at indføre de af kirkeregnskabet stolestadepenge, som var udlagt, dem han også ville have betalt flere gange, hvilket ses af hans indlæg dat. 4. marts 1713, indført i acten pag. 38. Men hr. Claus Lyng har forbudt kirkeværgen at tage imod pengene, efter hans egen tilståelse pag. 21. Som og Hr. Claus Lyng både i sit brev uden dato, så og ellers mundtlig og skriftlig mangfoldige gange har angrebet lieutenant Edvard Olsen Sonne med uanstændige og ubeviselige beskyldninger på hans navn og rygte, hvilket erfares af acten pag. 6, 27, 28, 31 og flere steder; Så kiendes for rette, at Hr. Claus Lyng bør, når lieutenant Edvard Olsen Sonne det begjærer, annamme hannem til lovlig skriftemål og herrens nadvere og desforuden, inden 3 uger, efter denne dom er ham forkyndet, gøre Edvard Olsen Sonne i landprovstens og af 2de af landets præster

overværelse en sømmelig erklæring og tilstrækkelig afbigt, og det udi Aakiær for mange grove beskyldninger, hand uden årsag og ringeste bevisning har angrebet ham udi, samt og for uretmæssig og uforsvarlig omgang i denne sag, såvelsom de grove beskyldninger, og en guds ords tjeners uanstændige ord hand har brugt, særdelis pag. 31 udi provsteacten, bøde til fattige præste-enkers her i sjællands stift 24 rdl. og ellers betale den nu processis.

Selv om præsten blev desavoueret, er der måske noget, der kunne pege i retning af, at Sonne havde levet et, for kirken, usømmeligt liv.

Inspektør
Jesper Vang Hansen
Rundetaarn

1. LA, Bornholms retsbetjentarkiv, De bornholmske landdistrikters skifteforvaltning, prot. 29, fol 345b (18/3 1727)
2. Officeres hustruer "tituleres" i denne periode almindeligvis som kærester i officielle dokumenter som skifter og kirkebøger.
3. Ancher Anthoni Schor blev vicekommandant på Bornholm, født 1701 og døde 1778. Hans far var

amtskriver og proviantforvalter Hans Henriksen Schor (d. 1718), som giftede sig 22/6 1700 med Elsebeth Kafoed, datter af borgmester i Svaneke Poul Kafoed. (BS 3. bd. s. 192)

4. En bornholmsk sognefoged, der som institution i hvert fald havde eksisteret siden år 1500. (Bornholmske Samlinger, bd. 3, s. 41ff.
5. Rentekammeret 2214.44 (RA): Breve, Dokumenter og Akter vedr. København, Købstæderne og Amter [1679-1848], II. Sjællands Stift, læg nr. 7 omh. Bornholms Amt.
6. I flg. Ordbog over det danske sprog (Verner Dahlerup) betyder fransk brændevin "Alkohol, fremstillet af vin, Kognak. (Modsat brændevin, der er et destilat af bl.a. korn)
7. 1 anker er lig 40 potter, er lig 37,7 liter.
8. RA. Ordre og missive Protokol udi Sjællands Stifts Contor, nr. 672.
9. LA. Bornholms Amt, Landstingets journalprotokol 1718-1742, fl.steder.

10. RA. Voteringsprotokol s. 287.
11. Bornholmske Samlinger 1. rk. bd. 20, s. 96 (1929)
12. LA. Sjællands Bispearkiv, Acta Synodi Stiftiralis An. 1717

----- 0 0 0 -----

➤ Konkurrencen

1. I hvilket sogn ligger Værmelands-huse.
2. Hvornår er det Ormemåned.
3. Hvad var et Creditbeviis.
4. Hvornår blev den første officielle dansk-norske pengeseddel udstedt.
5. Hvad var dens værdi.
6. Hvad betyder Inderste.
7. Hvad er en Strippe.
8. Hvad er en anetræ.

----- 0 0 0 -----

Der er 1 gavekort lydende på 200 kr. som præmie hver gang.
Der trækkes lod blandt alle rigtige indkomne svar.

Alle besvarelser skal være formanden i hænde senest den 1. august 2016.

Svarene sendes til Hans Ressel, Dampmøllegade 11, 3700 Rønne.

På et postkort eller lignende eller sendes på E-mail: kon@bslf.dk

Mærkes "Konkurrence".

Svar på sidste konkurrence

1. Bodilsker
2. Januar
3. Frederik d. III
4. Varen strøget af ved kanten
5. Enkemand
6. 4.-2.-1733
7. Håndværker, som fremstiller småting af messing, f. eks. lysestager o. l.
8. Tavle eller skematisk opstillet fortegnelse over en persons - probandens - efterkommere.

----- 0 0 0 -----

Tillykke til vinderen af konkurrencen:
Medlems nr.: 007.87, Jørn Kjøller

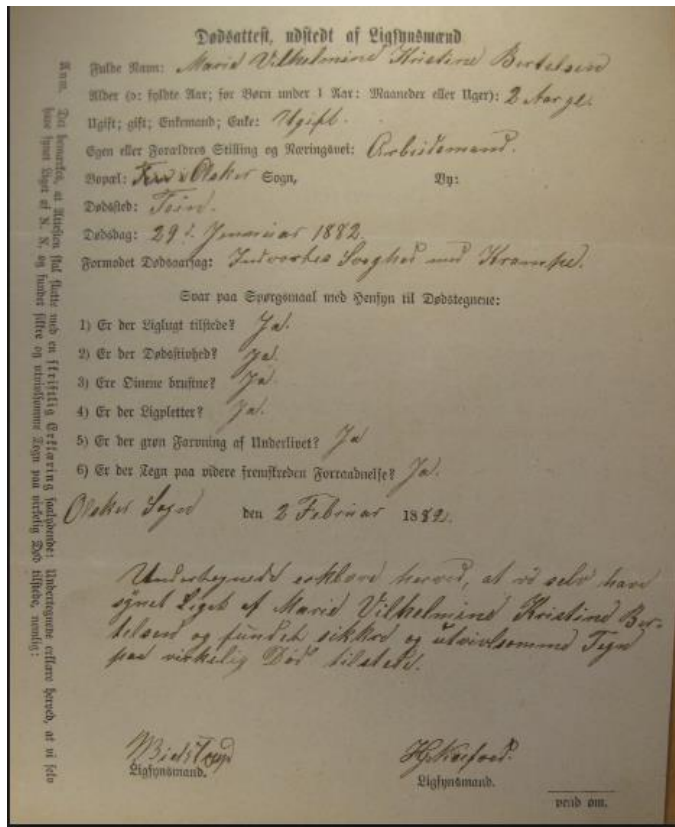
----- 0 0 0 -----

➤ **Nyhed siden sidst.**

Se fynske dødsattester til og med 1940 online.

Allerede nu kan nogle attester for Odense amt og Svendborg amt findes online, fordi DIS-Odense er i gang med at affotografere ca. 270.000 dødsattester, som gøres tilgængelige online for slægtsforskere og andet godtfolk, der har lyst til at læse dem. De affotograferede attester bliver synlige for alle via Rigsarkivets 'Daisy'. Find dem under årstallene til venstre.

Vi anbefaler KUN at du starter her, hvis du KENDER DØDSDATOEN og bopælen for din ane. Hvis du vil lede efter en dødsdato, vil det være lettere at starte med kirkebøgerne eller andre søgedatabaser.

www.dodsattester.dk

Vigtigt – Vigtigt – Vigtigt

HUSK DIT SUNDHEDSKORT, NÅR DU
BESØGER RIGSARKIVETS LÆSESALE

Fra den 20. maj 2016 skal du scanne dit
sundhedskort i stedet for at skrive dig
ind i læsesalens besøgsprotokol. Første
gang du besøger læsesalen, skal du
have billede-ID med, så du kan blive
oprettet i systemet.

Den 20. maj 2016 tager vi elektronisk registrering af de besøgende i brug på Rigsarkivets læsesal i København. Den 1. juni følger de øvrige læsesale efter. Det betyder, at du skal scanne dit sundhedskort ved ankomst til læsesalen. Systemet skal hjælpe os med en sikker identifikation af de besøgende og dermed øge sikkerheden på læsesalene.

DU SKAL HAVE BILLEDE-ID MED FØRSTE GANG

Ved dit første besøg, efter at vi har taget systemet i brug, skal du oprettes i systemet. Det kræver, at du fremviser billede-ID, f.eks. pas eller kørekort. Du skal regne med, at oprettelsen tager nogle minutter.

Besøgende, der ikke har et sundhedskort, bliver oprettet med et midlertidigt kort – mod forevisning af billede-ID.

OVERGANGSPERIODE FREM TIL 1. JULI

De første uger efter, at vi indfører systemet, er en overgangsperiode. Det betyder, at du godt kan komme ind, selv om du har glemt dit sundhedskort. Fra den 1. juli vil der kun være adgang til læsesalene, hvis man har et godkendt sundhedskort eller lånerkort.

----- O O O -----

KØBENHAVNS
STADSARKIV

Borgerskaber

Borgerskab er en tilladelse til at drive næring, dvs. drive en butik, et håndværk eller en virksomhed.

Borgerskaber 1860-1932

Start med at slå navnet op i registret. Noter år og dato for borgerskabet. Gå derefter til selve protokollen. Brug år og dato til at finde den rigtige protokol.

----- O O O -----

KØBENHAVNS
STADSARKIV

Separation og skilsmisse

Frem til 1857 stod Københavns Magistrat for at bevilge separation og fra 1827 også skilsmisse.

Her kan du finde protokollerne for perioden 1806-1857.

Resolutionsprotokoller og referatprotokoller 1806-1857

Skilsmisse og separation blev noteret i referatprotokoller. I perioden 1806-12 findes også resolutionsprotokoller. Oplysningerne er mest fyldige i referatprotokollerne. Begge typer protokoller finder du i listen nedenfor.

Der er et alfabetisk navneregister i hvert bind. Start med registret og find navnet på en af parterne. Både mand og kone står i navneregistret. Brug nummeret ud for navnet til at finde oplysningerne om skilsmissen/separationen i selve protokollen.

----- 0 0 0 -----

RIGSARKIVET DIGITALISERER SIN SAMLING AF DOKUMENTER FRA KOLONITIDEN

I 2017 er det 100 år siden, at Danmark solgte de vestindiske øer til USA. I den anledning bliver en enorm mængde historiske kilder fra den danske kolonitid gjort tilgængelige for alle. Rigsarkivet lægger nu – efter mere end tre års arbejde – sidste hånd på digitaliseringen af de fem millioner billeder af dokumenter fra kolonitiden.

➤ Bestyrelsen

Formand: Hans Ressel

Tlf. 56 95 81 82

E-mail: fm@bslf.dk

Næstformand: Elo Jacobsen

Tlf.: 30 49 26 51

E-mail: nf@bslf.dk

Kasserer: Tonni Jørgensen

Tlf. 56 96 45 58

E-mail: ks@bslf.dk

Sekretær: Fie Ellebye

Tlf. 56 99 00 77

E-mail: sk@bslf.dk

Best. Medl.: Susanne Ressel

Tlf. 56 95 81 82

E-mail: 1bm@bslf.dk

Best. Medl.: Birte Jønsson

Tlf. 21 28 37 79

E-mail: 2bm@bslf.dk

Best. Medl.: Lis Andersen

Tlf. 29 60 37 19

E-mail: 3bm@bslf.dk

Suppleant: Ilse Pihl

Tlf. 56 95 70 55

E-mail: 1s@bslf.dk

Suppleant: Jack Funch

Tlf. 56 99 00 77

E-mail: 2s@bslf.dk

**BORNHOLMS SLÆGTS- OG LOKALHISTORISKE
FORENINGS**

BUSTUR

LØRDAG DEN 27. AUGUST 2016

KL: 10.00-17.00

VI MØDES VED Ø-ARKIVET

**PLANEN FOR TUREN:
kendes af Fie Ellebye**

Vi spiser vores medbagte frokost

derefter ???????????????

OG SÅ ER DER KAFFE ET ELLER ANDET STED PÅ ØEN.

TUREN KOSTER KUN 50 KR PR. MEDLEM

150 KR. FOR IKKE MEDLEMMER

Check om du/I er: Enkeltmedlemmer eller husstandsmedlemmer

TILMELDING SENEST DEN. 21. AUGUST 2016 TIL:

FIE ELLEBYE

sk@bslf.dk

Husk at skrive jeres medlemsnr. på ved tilmeldingen.

Afsender: Bornholms Slægts- og Lokalhistoriske Forening, Storegade19a, 3790 Hasle, DK

Åbningstider: Bornholms Ø-Arkiv:

Mandag:	10:00 – 14:00
Tirsdag:	Lukket
Onsdag:	12:00 – 16:00
Torsdag:	10:00 – 14:00
Fredag:	10:00 – 13:00

----- 0 0 0 -----

➤ Anetræet

Deadline på Anetræet er på følgende datoer: 1. jan.- 1. apr.- 1. jul.- 1. okt.

----- 0 0 0 -----

Overtrådt margarineloven

Kildematerialer, Kolding, Kriminalitet, Margarine.

I 1925 blev en viktualiehandler i Jernbanegade i Kolding, idømt en bøde på

40 kr. for at have overtrådt margarineloven, blandt andet fordi han ikke havde et skilt i hans forretning hvor der skulle stå "Her sælges margarine".

I 1888 blev margarineloven vedtaget, denne kom i Danmark for at komme forfalskning af levnedsmidler (føde-vare) til livs, loven skulle sikre at forbrugerne fik hvad de troede de købte. I det store og hele betød margarineloven, og dens senere ændringer, at man fra statens side gjorde det lovpligtigt på mejerierne at kontrollere deres produkter, dette kom dog også ud fra et sundhedsmæssigt perspektiv.

